

فصلنامه علمی - تخصصی دانش انتظامی، سال ۴/شماره ۵/ پاییز ۱۳۹۲، ص ۵۲ الی ۶۲

نقش و جایگاه امنیت و انتظامات در کاهش آسیب پذیری های ناشی

از حوادث غیر مترقبه

سمیرا حسن زاده^۱، محدثه حامدی^۲، اسدالله کارنما^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۰۳/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۰۶/۱۸

چکیده:

ایران به عنوان یکی از کشورهای زلزله خیز جهان در سال های گذشته همواره در معرض زلزله های ویران کننده ای بوده، که خسارت های جانی و مالی فراوانی را به دنبال خود داشته است. از آنجایی که وقوع زلزله تبعاتی در حوزه های مختلف از جمله حوزه امنیتی دارد. هدف این مقاله بررسی جایگاه مهم و اساسی مقوله نظم و امنیت در هنگام بروز حوادث و بلایای غیر مترقبه بالاخص زلزله است.

روش به کار رفته در این تحقیق از نوع علت و معلولی است. با استفاده از منابع معتبر و مکتوب اطلاعات لازم پیرامون زلزله بم حوزه نظم و امنیت، کارکرد نیروی انتظامی و جایگاه نهادهای انتظامی به عنوان یکی از نهادهای زیر مجموعه ستاد حوادث غیر مترقبه جمع آوری، دسته بندی و سپس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج حاصل از این تحقیق نشان می دهد نهادهای امنیتی و انتظامی در این میان نقش چندگانه ای در حوزه اقدامات امداد و نجات آسیب دیدگان را دارا می باشند. از جمله با برقراری نظم و امنیت موجبات عدم سوءاستفاده های احتمالی تبهکاران از مجروحین، ناامنی و تجاوز به عنف، سهولت تردد مجروحین و بیماران و ... را فراهم می آورند. این نیروها در هنگام بحران ها و بلایای طبیعی در اغلب موارد جزو اولین نهادها و نیروهای اداری می باشند که در محل حادثه ظاهر شده و چنانچه از مدیریت مناسبی بر خوردار باشند نقش شایان توجهی را در ایجاد امنیت از خود می توانند نشان دهند.

کلید واژه: حوادث غیر مترقبه، زلزله، امنیت، نیروهای انتظامی، بم.

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بحران دانشگاه شهید باهنر کرمان، (نویسنده مسئول)، تلفن تماس: ۰۹۱۱۹۲۴۱۸۲

samira_1367@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بحران دانشگاه شهید باهنر کرمان، تلفن تماس: ۰۹۳۵۰۷۵۳۸۱۱ @MMOH.HA000

YAHOO.com

۳- عضو هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان، تفن تماس: ۰۹۱۳۱۴۰۴۴۲۲ @Assadollahkarnema@yahoo.com

۱- مقدمه و بیان مسئله:

تکتونیک فلات ایران گویای آن است که بخش عمده مناطق آن در معرض خطر وقوع زمین لرزه های کوچک و بزرگ است (محمود زاده، ۱۳۸۴: ۴۹). کشور ما از این نظر جزو ده کشور آسیب پذیر از بلایای طبیعی جهان به شمار می آید (امینی، ۱۳۸۴: ۲۳). در طی نود سال اخیر ۱۲۰ هزار نفر از هم وطنانمان بر اثر زلزله جان خود را از دست داده اند و در این بین بیشترین تلفات انسانی ناشی از زلزله بوده است (بی نا، ۱۳۸۲: ۶۵). حوادث طبیعی بدون آنکه بشر قادر به تأثیر گذاری مستقیم بر آن باشد اتفاق می افتد و زندگی اجتماعی وی را به مخاطره می اندازد. زلزله یک پدیده طبیعی همانند سایر پدیده های طبیعی نظیر سیل و طوفان است که در تبدیل آن به یک فاجعه آسیب پذیری مجتمع های مسکونی نقش به سزایی دارد (فلاحی، ۱۳۸۳: ۷۸). وجود محیطی امن برای زندگی در کنار سایر نیازهای فیزیولوژی انسان از ضروریات و نیازهای اصلی انسان می باشد به گونه ای که احساس نا امنی از آن محیط و نگرانی های ناشی از آن سایر فعالیت های وی را تحت شعاع قرار داده و اگر استمرار یابد نوعی اختلال در فعالیت های انسانی را سبب می گردد (نظری، ۱۳۸۳: ۱۲). تهدید نیز مترادف با امکان ایجاد صدمه یا ضرر به فرد یا چیز دیگر است. یک جامعه زمانی از امنیت اجتماعی برخوردار است که هویت آن مورد تهدید واقع نشود و منظور از تهدید هویت جامعه، تهدیدی است که نظم و بقای جامعه را دچار مشکل می سازد. امنیت اجتماعی، وظیفه حکومت در حفاظت از شهروندان و سازمان ها و نهادها علیه تهدیدات است تا روال بهینه فعالیت و مصونیت اجتماعی شان تضمین گردد. جرایم سازمان یافته، بیماری های شایع، اتفاقات جدی مانند سیل و زلزله، مصائب زیست محیطی و توقف خدمات اجتماعی و رفاهی که باعث اختلال در نظم و آرامش عمومی می شود از جمله مسائلی است که دولت ها همواره با آن مواجه هستند (صادقی، ۱۳۸۶: ۵۵). بسیاری از جنگ ها و صلح ها جهت به دست آوردن و حفظ امنیت رخ می داده اند. اگر بخواهیم نقش امنیت در زندگی انسان ها را بررسی کنیم می توان آن را به دو بخش امنیت درونی و بیرونی دسته بندی کرد. امنیت درونی یا همان امنیت روانی، مسلماً مهم ترین فاکتور زندگی سالم هر انسانی محسوب می شود و با پیچیده شدن جوامع و پیرو آن روابط اجتماعی، متغیرهای امنیت روانی پیچیده شده اند. رخدادهایی مانند جنگ، سوانح طبیعی، فساد و هرج و مرج اجتماعی از جمله موارد امنیت بیرونی است که لازم و ملزوم امنیت روانی یک جامعه بوده و به طبع آن تأثیر مستقیمی روی امنیت روانی افراد یک جامعه می گذارد در یک جامعه پویا و با نشاط، شهروندان باید طبیعتاً با مشاهده مأموران پلیس احساس امنیت و آرامش بیشتری داشته باشند نه اینکه با دیدن نیروهای امنیتی احساس نا امنی کنند (پارسا،

نیروی انتظامی به عنوان نیروی حافظ امنیت به دلیل گستردگی زمینه فعالیت، تنوع وظایف و حضور در اقصی نقاط کشور در اغلب موارد اولین نیروی دولتی است که هنگام بروز هر گونه سانحه‌ای در محل وقوع حاضر است و چنانچه از مدیریت مناسبی برخوردار باشد می‌تواند منشأ مهمی در جامعه بحران زده باشد (چالوک، ۱۳۸۳: ۵۷). هدف گذاری، برنامه ریزی، سازماندهی، نظارت و کنترل اقدامات انتظامی امنیتی موجبات و حوادث رویه و به هم پیوسته کردن کلیه عناصر و عوامل مدیریت بحران و فرماندهی منظم در به‌کارگیری از استعدادها، امکانات تجهیزات و نیروهای دولتی و مردمی موجبات کاهش آثار زلزله، تقلیل تلفات انسانی و خسارات اقتصادی و تأثیر در بازگشت به شرایط اولیه از بحران را در ذهن متبادر می‌کند (عبادی، ۱۳۸۳: ۵).

۲- کلیات و مفاهیم تحقیق:

مدیریت بحران: دربرگیرنده یکسری عملیات و اقدامات پیوسته و پویا بوده و به طور کلی بر اساس تابع کلاسیک مدیریت که شامل موارد برنامه ریزی، سازماندهی، رهبری و کنترل است استوار می‌باشد. مدیریت بحران، علمی کاربردی است که به وسیله آن مشاهده نظام مند بحران‌ها و تجزیه و تحلیل آن‌ها در جستجوی یافتن ابزاری جهت جلوگیری از بروز بحران، پیشگیری و کاهش آثار آن‌ها بر روی جوامع و همچنین آمادگی، امدادسانی سریع و ساماندهی اوضاع است؛ بنابراین مدیریت بحران در راستای اداره بهینه نظام اجتماعی در مقابله با حوادث، فرآیند برنامه ریزی و عملکرد مقامات و دستگاه‌های اجرایی دولتی و عمومی را تا بهبود اوضاع و رسیدن به وضعیت عادی مشخص می‌نماید. هدف از مدیریت بحران مینیمم کردن هزینه‌های مصرفی در اثر بحران ایجاد شده در ابعاد اقتصادی، امنیتی، اجتماعی و فرهنگی از طرف دیگر می‌باشد. به عبارت دیگر مدیریت بحران علمی کاربردی است که به وسیله مشاهده سیستماتیک بحران‌ها و یا تجزیه و تحلیل آن‌ها در جستجوی یافتن ابزاری است که به وسیله آن بتوان از بروز بحران پیشگیری نموده و یا در صورت بروز آن، در خصوص کاهش آثار آن آمادگی لازم جهت امدادسانی سریع و بهبودی اوضاع را داشته باشیم (صالحی کرمانی و همکاران، ۱۳۹۰: ۶-۹).

پیشگیری از خطر^۴: کلیه اقداماتی که موجب پیشگیری از وقوع بحران ها و همچنین باعث جلوگیری از اثرات مخرب آن بر جامعه شود. در این قسمت مورد بحث قرار می گیرد که می توان به بالا بردن کیفیت طراحی ساختمان اشاره کرد (صالحی کرمانی، ۱۳۹۲: ۲۴).

کاهش خطر^۵: کلیه عملیات و اقداماتی که تحت یک برنامه منسجم و جامع برای کاهش اثرات بحران در یک کشور و یا برای یک منطقه خاص انجام می گیرد را می توان به عنوان کاهش خطر بحران نام برد (همان، ۲۵).

امنیت: فرهنگ لغت آکسفورد امنیت را چنین معنا می کند «رهایی از نگرانی و ایمنی در مقابل خطرات و همچنین معیارهایی قراردادی برای تضمین ایمنی کشور، شخص یا چیزی که از ارزش برخوردار است» همچنین فرهنگ معین امنیت را «ایمن شده و در امان بودن» تعریف کرده است (کلاهیچیان، ۱۳۸۴: ۱۹۱).

عوامل موثر بر امنیت انسانی در زلزله:

مسائل مرتبط با بحث امنیت انسانی در زلزله را می توان در دو بخش اساسی مورد بررسی قرار داد. حوزه ای که مرتبط با عملکرد دولت ها است و حوزه مرتبط با مردم.

۱- حوزه دولتی:

الف) پیش از زلزله

۱. نظارت بر ساخت و ساز ۲. اطلاع رسانی و ایجاد امنیت روانی ۳. آموزش جامعه ۴. تشکیل و آماده سازی ستاد بحران.

ب) پس از زلزله:

۱. فعال سازی به موقع ستادهای بحران ۲. کمک رسانی برنامه ریزی شده ۳. خدمات ویژه به آسیب دیدگان ۴. جلوگیری از تبعات زلزله ۵. سازماندهی کمک های مردمی ۶. آمادگی مدیریت اتفاقات پیش بینی نشده.

۲- حوزه مردم.

الف) پیش از زلزله:

۱. دانش مقابله با زلزله ۲. داشتن تجهیزات و آمادگی اولیه ۳. اجرای قوانین.

ب) پس از زلزله:

۱. حفظ روحیه ۲. مشارکت فردی و جمعی ۳. همکاری با متولیان نجات (رفیعی، ۱۳۸۷: ۱۳).

۴- Prevention

۵-Mitigation

۳- ضرورت نهاد انتظامی در برقراری امنیت بحران زلزله:

سازمان‌هایی که برای رویارویی با بحران‌ها آمادگی دارند نه تنها تا اندازه زیادی سریع‌تر ترمیم می‌یابند بلکه در مقایسه با سازمان‌هایی که آمادگی ندارند خسارت‌های بسیار کمتری می‌بینند (طرح جامع مدیریت بحران کشور) تجربه زلزله‌های مکرر نشان داده است که بعد از وقوع زلزله انسجام اجتماعی و انتظامی منطقه، بنیادهای اساسی و معیشتی مردم از بین می‌رود (عبادی، ۱۳۸۳: ۸۷). از جمله اهداف نهادهای انتظامی می‌توان به کاهش ناامنی، حاکم کردن مشروعیت رفتارهای انتظامی بازیابی سریع توان آمادگی انتظامی، تمرکز اقدامات انتظامی در کاهش آسیب روانی و حاکمیت نظم مشروع تکیه بر تخصص و مهارت تکنیکی و استفاده از فناوری در عملیات نظامی، تأمین امنیت در نقاط حیاتی و حساس و آسیب دیده اشاره کرد با توجه به اینکه وقوع حوادث غیر مترقبه می‌تواند باعث مختل شدن وضعیت امنیت جامعه و سوء استفاده بقیه از مجروحین گردد ارائه برنامه‌های پیشگیری از وقوع جرایم و نحوه حفظ امنیت عمومی در مرحله قبل از وقوع بحران می‌تواند باعث کاهش جرایم و تخلفات در هنگام وقوع حوادث غیر مترقبه گردد برای مدیریت مناسب و هماهنگ لازم است که سازمان‌های مسئول و همکار در امور امنیت و انتظامات با برنامه‌های پیشگیری و کاهش اثرات حوادث غیر مترقبه در سایر امور هماهنگ شوند (چالوک، ۱۳۸۳: ۵۴).

شرح وظایف خاص ناجا در سوانح و بلايا (زلزله):

- ۱- انعکاس سریع گزارش اولیه وقوع سانحه شامل تعیین محل، وسعت، میزان تقریبی ضایعات و تلفات و نیازمندی‌های فوری.
- ۲- نجات از جان سانحه دیدگان تا رسیدن نیروهای امداد و پزشکی.
- ۳- جلوگیری از دستبردهای احتمالی حفظ اموال و اثاثیه دولتی و مردم و جمع‌آوری سلاح و مهمات.
- ۴- شرکت در ستاد بحران به منظور پیشگیری و کاهش صدمات امداد و نجات و عادی سازی وضعیت.
- ۵- ایجاد هماهنگی بین نهادهای اجرایی در عملیات رویارویی با سانحه.
- ۶- استقرار نیرو به منظور تأمین و حفظ امنیت و ایجاد فضای کاری برای امدادگران.
- ۷- بررسی و انتخاب مکان‌های امن جهت استقرار سانحه دیدگان و حفظ امنیت محل انتخابی.
- ۸- شناسایی مراکز درمانی در منطقه سانحه دیده.

- ۹- برقراری امنیت ترافیکی در تهیه طرح های مخابراتی و ایجاد مراکز ارتباطات.
- ۱۰- تدوین و بکارگیری طرح های مقابله با سوانح شامل طرح های احضار کارکنان و تقسیم کار و وظایف.
- ۱۱- تدوین و بکارگیری طرح جمع آوری و انتقال سلاح و مهمات و اموال دولتی به نقاط امن.

قابلیت و محاسن نیروی انتظامی در زلزله:

مدیریت و سازماندهی نیروهای مسلح خصوصاً نیروی انتظامی کارکنان آن را برای انجام عملیات در شرایط بحرانی ناشی از سوانح خصوصاً زلزله آماده می کند. این نیروها در عملیات مختلف از قبیل تأمین آب و غذا، ارتباطات و حمل و نقل، امداد و نجات، پاک سازی محیط می تواند خدمات با ارزشی ارائه دهند. این نیروها در مراکز جمعیت و نقاطی که ممکن است بیشترین ضربه را از سانحه دیده باشند پراکنده اند این نیروها قابلیت واکنش سریع داشته می توانند به سرعت وارد محل شوند زیرا مدیریت زلزله مراتبی ارتباطات سیار سیستم های لازم در یک شکل خودکفا و کامل و بسیار انعطاف پذیر را با خود دارند (چالوک، ۱۳۷۶: ۳۳).

۳- روش شناسی تحقیق:

روش به کار رفته در این تحقیق از نوع علت و معلولی است. ابزار گردآوری اطلاعات، فیش برداری است که محقق با استفاده از منابع معتبر و مکتوب اطلاعات لازم پیرامون زلزله بم حوزه نظم و امنیت، کارکرد نیروی انتظامی و جایگاه نهادهای انتظامی به عنوان یکی از نهادهای زیر مجموعه ستاد حوادث غیرمترقبه جمع آوری، دسته بندی و سپس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

۴- یافته های تحقیق:

پیامدهای زلزله بم:

زلزله بم یک حادثه معمولی نبود، بلکه فاجعه ای ملی بود که برای کشور اتفاق افتاد؛ لذا تبعات این فاجعه درخور تأمل می باشد. شهری با جمعیت قابل ملاحظه با زیرساختارهای اقتصادی، رفاهی و اجتماعی، تقریباً به میزان هشتاد درصد از بین رفته است (بی نا، ۱۳۸۲: ۷۹). زلزله غیر از آسیب هایی که به تأسیسات و ساختمان ها می رساند به جوامع نیز آسیب ها و صدمات زیادی وارد نموده و آسیب های جسمی، روحی و اجتماعی و ... متعددی را به دنبال دارد.

الف) آسیب‌های روحی: به دنبال وقوع سوانح طبیعی به ویژه زلزله فشار روانی غیرمنتظره‌ای به بازماندگان وارد می‌گردد که در اثر بی‌توجهی می‌تواند اثرات دراز مدتی را در روح و روان فرد به جا بگذارد. از دست دادن اعضای خانواده، مشکلات مالی، مجموعه عواملی هستند که فشار روانی زیادی را ایجاد می‌کنند وسعت و شدت هر حادثه را نه تنها میزان خرابی‌ها بلکه بیشتر عواقب و پیامدهای ناشی از آن در بازماندگان حادثه تعیین می‌کند که می‌توان از آن جمله عوارض روانی - اجتماعی مختلف را همچون اختلال استرس بعد از ضربه، اضطراب افسردگی پرخاشگری ریسک پذیری و ... نام برد (صادقی، ۱۳۹۰: ۳).

ب) آسیب‌های اجتماعی: سوانح طبیعی آثار سوئی در خانواده و اجتماع بر جای می‌گذارد این ناتوانی و مرگ و میر جدایی اعضای خانواده و وابستگی به امدادگران بعد از بروز این سوانح ممکن است مشکلاتی را در خانواده پدید آورد (آرنریش، ۱۳۸۲: ۵۷). با توجه به محل قرار گرفتن شهر بم که در مسیر تجارت مواد مخدر از افغانستان به پاکستان می‌باشد در سال ۱۳۸۴ بیش از ۵۰ درصد مردان و حدود ۱۵ درصد از زنان آلوده به مواد مخدر شده‌اند بطوریکه بر اساس گزارش یونیسف جوان ترین فرد معتاد در این شهر ۱۱ سال بیان شده است (Robert, Tait, 2006).

ج) آسیب‌های اقتصادی: تخریب شهر بم حدوداً رقمی معادل ۲۵ تا ۳۵ درصد چرخش مالی را از بخش اقتصادی استان حذف کرده است، مشاغل قربانیان حادثه بم را بازماندگان باید در دست گرفته و در این راه باید به آن‌ها کمک شود عدم توجه به سرمایه‌گذاری در بم باعث تشدید مهاجرت اهالی موجود به کرمان و کاهش و احتمالاً تخریب باغات و کشت و زرع بم خواهد شد، که به نوبه خود اکولوژی منطقه را دچار بحران نموده و تبعات سوء زیست محیطی غیر قابل جبرانی را به وجود خواهد آورد. بزرگ‌ترین مشکل عده کثیری از آسیب‌دیدگان بم، بیکاری و سرگردانی است؛ و این در حالی است که تعداد زیادی از نیروی کار فعال در بازسازی بم، افراد غیر بومی مناطق دیگر می‌باشند. در همین راستا مشاهده می‌شود، علی‌رغم اینکه خرید کالاها و لوازم مورد نیاز، همچنین حمل و نقل آن‌ها از دیگر نقاط کشور هزینه‌های گزافی را در بر دارد، اما متأسفانه شاهد هستیم که همچنان توجه به سوی بازار خارج از استان معطوف بوده و جایی برای صنایع استان در این مقوله نیست (علیزاده، ۱۳۸۳: ۴۳۵).

نقش نهاد انتظامی در امنیت بم:

زلزله بم با ابعاد گسترده تخریب، تلفات زیاد انسانی و خساراتی که وارد کرد می‌توانست این شهر را به کانون هرج و مرج و ناامنی در منطقه جنوب شرق کشور بدل کند، چه

آن که قرار گرفتن شهر بم در مسیر ترانزیت مواد مخدر و موقعیت خاص جغرافیایی این شهر نیز به تنهایی می‌توانست زمینه‌های افزایش ضریب ناامنی را بعد از آن زلزله ویرانگر فراهم آورد و دامنه‌های نگرانی در این مورد را در روزهای پس از زلزله گسترش دهد؛ اما وضعیت نابسامان پیش آمده با فعالیت‌های قابل توجه، به موقع نیروی انتظامی به سرعت مهار شد تا روند بازسازی این شهر در سایه امنیت ایجاد شده توسط این نیرو தொடوم یابد و دغدغه‌هایی که در مورد امنیت و بروز جرائم مختلف وجود داشت به حداقل ممکن برسد. (۱) تشکیل ستاد بحران در فرماندهی استان، (۲) اعزام اکیپ‌های اطلاعاتی، پرسنل مدیریت اطلاعات، مدیریت اتباع خارجه، پرسنل اطلاعات ناجا جهت پوشش اطلاعاتی منطقه، (۳) استقرار شبانه‌روزی، (۴) اکیپ گذرنامه مرز هوایی به منظور کنترل ورود و خروج امدادگران خارجی ورودی به استان در فرودگاه، (۵) اعزام نیرو از معاونت راهور استان برای برقراری نظم ترافیکی شهر بم و اضافه کردن نیروهای کمکی از چند استان معین در قالب پند تیم سواره و پیاده، (۶) تحت مراقبت قرار گرفتن ادارات و سازمان‌های دولتی بلافاصله بعد از زلزله، (۷) تأمین امنیت امدادگران خارجی در روزهای بعد از زلزله، (۸) کشف ۸۰۰۰ کیلوگرم مواد مخدر و توقیف ۸۳ خودروهای حاوی مواد مخدر، (۹) کشف ۳۰۲ قبض سلاح گرم، (۱۰) دستگیری ۱۸ باند سرقت مسلحانه ۲۳ سرقت عادی، ۶۵ زندانیان فراری، مزاحمت خیابانی، مجرم منکراتی، ۴۲ سارق مسلح فراری (دارابی، ۱۳۹۰: ۶۶).

موانع و محدودیت‌های کاربرد نیروهای انتظامی در سوانح:

نیروی انتظامی معمولاً تحت کنترل سلسله مراتب اداری معمولی سایر دوائر دولتی که استانداران و بخش داران محلی را در خدمت اضطراری و عمومی به هم پیوند می‌دهد قرار ندارند. در بسیاری از موارد فرماندهان نیروی انتظامی و نظامی به انجام عملیات مشترک با مقامات غیر نظامی و سیستم خدماتی نا آشنا بر سیستم تصمیم‌گیری، سلسله مراتب و مسئولیت در نیروهای انتظامی علاقه و عادت ندارند همچنین ممکن است که تجهیزات دو گروه مثلاً ارتباطات رادیویی با یکدیگر هماهنگی و قابلیت انطباق نداشته باشد و در عملیات مشترک نظامی و غیر نظامی چندان تجربه نشده باشد. سوانح بزرگ غالباً منجر به نوعی بی‌ثباتی سیاسی و اداری می‌شود این عدم ثبات فرصت‌هایی در اختیار نظامیان جهت کسب قدرت می‌گذارد که شلید هم کاملاً لازم و ضروری باشد لیکن مسئولین محلی تمایلی برای کاهش اختیارات خود ندارند (چالوک، ۱۳۷۶: ۱۰۲).

۴- بحث و نتیجه گیری:

تجربه زلزله‌های مکرر نشان داده است که بعد از وقوع زلزله انسجام اجتماعی و انتظامی منطقه، بنیادهای اساسی و معیشتی مردم از بین می‌رود. نیروی انتظامی به عنوان نیروی حافظ امنیت به دلیل گستردگی زمینه فعالیت، تنوع وظایف و حضور در اقصی نقاط کشور در اغلب موارد اولین نیروی دولتی است که هنگام بروز هرگونه سانحه‌ای در محل وقوع حاضر است و چنانچه از مدیریت مناسبی برخوردار باشد می‌تواند منشأ مهمی در جامعه بحران زده باشد. از جمله اهداف نهادهای انتظامی می‌توان به کاهش ناامنی، حاکم کردن مشروعیت رفتارهای انتظامی بازیابی سریع توان آمادگی انتظامی، تمرکز اقدامات انتظامی در کاهش آسیب روانی و حاکمیت نظم مشروع تکیه بر تخصص و مهارت تکنیکی و استفاده از فن آوری در عملیات نظامی، تأمین امنیت در نقاط حیاتی و حساس و آسیب دیده اشاره کرد. این نیروها در عملیات مختلف از قبیل تأمین آب و غذا، ارتباطات و حمل و نقل، امداد و نجات، پاک‌سازی محیط می‌توانند خدمات با ارزشی ارائه دهند اگرچه نهادهای انتظامی از محدودیت‌هایی برخوردار هستند ولی همواره نقش بسیار مهمی را در این زمینه از خود ایفا می‌کنند که نمونه‌ای از اقدامات موثر آنان را می‌توان در زلزله بم به منظور برقراری امنیت مشاهده نمود. برای مدیریت مناسب و هماهنگ لازم است که سازمان‌های مسئول و همکار در امور امنیت و انتظامات با برنامه‌های پیشگیری و کاهش اثرات حوادث غیر مترقبه در سایر امور هماهنگ شوند از جمله وظایف این نهاد در هنگام وقوع بحران همانند نجات از جان سانحه دیدگان تا رسیدن نیروهای امداد و پزشکی، جلوگیری از دستبردهای احتمالی حفظ اموال و اثاثیه دولتی و مردم و جمع آوری سلاح و مهمات، شرکت در ستاد بحران به منظور پیشگیری و کاهش صدمات امداد و نجات و عادی سازی وضعیت می‌باشد. مدیریت نیروی انتظامی کارکنان آن را برای انجام عملیات در شرایط بحرانی ناشی از سوانح خصوصاً زلزله آماده می‌کند این نیروها قابلیت واکنش سریع داشته می‌توانند به سرعت وارد محل شده و در کاهش تلفات و ضایعات، فضای امنیتی مناسبی را برای آحاد مردم آسیب دیده و مصدوم ایجاد کنند.

منابع:

- امینی، الهام، (۱۳۸۴). تبیین مفهوم بافت شهری و نقش آن در کاهش خطرات ناشی از زلزله، خلاصه مقالات کنفرانس بین‌المللی مخاطرات زمین، بلایای طبیعی و راهکارهای مقابله با آن، دانشگاه تبریز.
- آرنایش، جان، مک کواید شارون، (۱۳۸۲). مقابله با بلایا، راهنمای کاربرد مداخلات روانی اجتماعی، ترجمه عباس باقری یزدی، موسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال ایران، تهران.
- پارسا، غفار، (۱۳۸۶). مقاله تهدید یا افزایش امنیت اجتماعی، blogfa.parsasadat.com
- بی‌نا، جمعیت هلال احمر، (۱۳۸۲). نکات ایمنی قبل، حین و بعد از سیل، گرگان، نوبت اول.
- چالوک، غلامرضا، (۱۳۸۴). مدیریت انتظامی در بحران زلزله، اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت جامع بحران در حوادث غیرمترقبه.
- چالوک، غلامرضا، (۱۳۸۳). خدمات انتظامی در سوانح و بلایا، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی.
- چالوک، غلامرضا (۱۳۷۶). عوامل موثر بر مدیریت سوانح، پایان نامه تحصیلی کارشناسی ارشد.
- دارابی، عیسی، (۱۳۹۰). پلیس برای امنیت بم چه کرد؟، خبرگزاری دانشگاهی ایران.
- رفیعی، فرشاد، علیرضا پریور (۱۳۸۷). عوامل موثر بر امنیت انسانی در زلزله، اولین همایش بین‌المللی امنیت انسانی در غرب آسیا (بیرجند).
- فلاحی، علیرضا، (۱۳۸۳). نقش خود امدادی محله‌ای در مدیریت سوانح شهری، همایش علمی کاربردی توسعه محله‌ای چشم انداز توسعه پایدار شهر تهران، شهرداری تهران.
- صادقی، ناصر، (۱۳۹۰). امنیت نرم، ضرورتی برای تأمین ثبات و آرامش در سال جهاد اقتصادی.
- صادقی، نغمه (۱۳۸۶). بررسی آسیب‌های روحی و اجتماعی زلزله بم، کنفرانس بین‌المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله.
- صالحی کرمان، محسن و همکاران، (۱۳۹۰). اصلاح مدل مدیریت بحران زلزله ایران با استفاده از منطق فازی و کاوش‌های میدانی، دفتر مدیریت بحران استانداری کرمان.
- صالحی کرمان، محسن، (۱۳۹۲). آشنایی با بحران‌های پس از زلزله در ایران، دفتر مدیریت بحران استانداری کرمان.

- عبادی، قباد، (۱۳۸۳). توصیف شرایط بحرانی ناشی از زلزله، انتشارات قرارگاه عملیاتی ناجا.

- علیزاده، ژیلا، (۱۳۸۳). ویژه نامه بم مجله اقتصادی، نامه اتاق بازرگانی - شماره ۴۳۵.
- کلاهچیان، محمود، (۱۳۸۴). راهکارهای تحقق امنیت اجتماعی، مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، شماره یک، جلد اول، تهران، معاونت اجتماعی و ارشاد نیروی انتظامی.
- محمود زاده، امیر (۱۳۸۴). بحران و مدیریت بحران، انتشارات گل‌های محمدی اصفهان.
- نظری، رضا، (۱۳۸۳). آمادگی در برابر سوانح و این امر در سطح مناطق و ساماندهی نیروهای مردمی، همایش علمی کاربردی توسعه محله‌ای چشم انداز توسعه پایدار شهر تهران، شهرداری تهران.

- Tait, Robert (2006) After the earthquake Bam battles with heroin and Aids (The Guardian media Group). 01/03 China Daily Group. Iran to prosecute over building

